GAZETA LWOWSKA.

Środa. Nro 105. 6. września 1848.

Wychodzi z Dodatkiem trzy razy na tydzień: w poniedziałek, środę i piątek. Co piątek dołączony jest arkusz Rozmaitości, pisma ku pożytkowi i zabawie. Prenumerata Gazety z Dodatkiem i Rozmaitościami wynosi: na kwartał dla odbierających w samym Lwowie 4 zr. 48 kr., na poczcie lwowskiej 5 zr. 12 kr., na wszelkich innych pocztach 5 zr. 36. kr. mon. kon. — Prenumerata półroczna wynosi dwa razy tyle co kwartalna. — Za umieszczenie w Dodatku płaci się od wiersza w półkolumnie (drukiem Garmont) za pierwszy raz 3 kr., a za każdy następujący raz po 1 1/2 kr. mon. kon.

Przegląd.

MONARCHYA AUSTRYACKA. Sprawy krajowe. — Austrya. Assygnaty. Czynności sejmu. Nota dyplomatyczna ministra Wessenberg. Wiadomości z Włoch. — Nadbrzeże. Admirał Albini Zagrożenie Fiumy. —

Hyszpania. Rondo de capa.

Anglia. Stan Anglii z korespondencyi niemieckiéj. Okręt: Ocean Monarch.

Francya. Zmiany w układzie projektu do konstytucyi. Louis Blanc. Caussidiére. Surowość Cavaignaca. Poczta.

Szwajcarya. Francya nie przyjmuje wychodźców włoskich.

Włochy. Z nad granic. Ustępy Włochów. — Wenecya. Opozycya — Florencya. Zasady nowego ministeryum. — Mesyna. Uzbrajanie się.

Niemce. Frankfurt. Kasa państwa. Hamburg. Towarzystwo patryotyczne.

Księstwa Naddunajskie. Sulejman Baszy list.

Rzecz domowa. Wybory przysięgłych. Targ ołomuniecki. Przegląd kasy oszczędności.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Austrya. 31. sierpnia. Za przyzwoleniem sejmu na opędzenie wydadków niepokrytych zwyczajnémi dochodami, nakazało ministeryum finansów wydawać asygnaty kasowe na wzór angielskich biletów skarbowych. Ministeryum finansów miało wybór pokryć niedobory ostatnich miesięcy administracyjnego roku 1848 albo dodatkiem na złoty reński podatkowy pobrowolną lub przymusową pożyczką, albo też kredytem banku narodowego.

Zaszło z powodu wielu wypadków wstrząśnienie dobrego bytu, i nieodzowne skutki przerwanéj czynności rękodzieł, handlu i industryi pojawiają się także w Austryi znacznemi zaległościami podatku; dlatego nałożenie większego ciężaru na opłacających podatki, pominąwszy, iżby trudno było przywieść to do skutku, pomnożyłoby jeszcze bardziéj kłopot, targnęłoby się na własność, i zniszczyłoby zarody ożywienia jéj.

Ztąd uznało ministeryum finansów za rzecz stosowną niepropenować tego środka sejmowi.

Zaciągnięcie dobrowolnéj pożyczki napotkałoby w teraźniejszym stanie pieniężnych stosunków wielkie przeszkody. Na pomyślny odbyt zagranicy nie można liczyć. Francya i Prusy puściły się już drogą dobrowolnéj pożyczki, przezco się pieniężne siły tych dwóch wielkich mocarstw stałego lądu znacznie ścisnęły.

Niderlandzki rząd zmuszony był rozpisać nadzwyczajne podatki. Niemce cierpią na poprzedzające przesilenie handlowe.

Przymusowa pożyczka zaś naraziłaby na niebezpieczeństwo te części majątku, z których się przyszły dobry byt narodu ma rozwinąć. A na wstępie ustalenia naszych wewnętrznych stosunków i pacyfikacyi Włoch, nie możnaby jak tylko nadzwyczajną koniecznością usprawiedliwić nałożenie na naród kursowych strat, które za powrotem spokoju, porządku i zaufania w większéj części uniknąć się dadzą.

W ostatniéj epoce korzystały już finanse w znacznéj rozciągłości z narodowego banku.

Śród takich okoliczności uznało ministeryum finansów konieczność nie korzystać z tych trzech środków będących na jego zawołanie, i wolało raczéj utworzyć pewien rodzaj chwiewnego długu,

którego już w wielu państwach, a mianowicie w Anglii od dawna z pomyślnym skutkiem użyto, a później w przyjaźniejszych okolicznościach zamienić go w dług funduszowy.

Te procentowe asygnaty kasowe (bilety publicznego skarbu) zawiérają trzy istotne korzyści dla swoich posiadaczy. Niosą na każdy dzień wyrachowane procenta po 5 od sta, urządzone są w taki sposób, iż w handlu mogą być do wypłaty użyte, dają rękojmię swéj wymiany przezto, iż mogą być użyte na zapłacenie podatku i do wypłaty każdego rodzaju.

Ponieważ w każdém ćwierćroczu odwozi się więcéj niż 20 milionów stałych i niestałych podatków, a prócz tego istnieją także inne dochody publicznego skarbu, w których tych asygnatów użyć można, z resztą ponieważ pozwolono ich użyć także na kaucyę w kontraktach z administracyą państwa, przeto ograniczona suma, którą się wydaje, nie wystarcza do uskutecznienia znacznéj części wszystkich tych wypłat, więc ich kurs pari jest zabezpieczony, a nawet można się spodziéwać z tego pomyślnego stosunku, że osoby opłacające podatek, którzy już przed terminami trzymają w pogotowiu całą lub częściową swę kwotę, będą je poszukiwać a nawet z okładem za nie płacić, dla otrzymania w czasie odwozu miernego procentu, podczas gdy dotychczas były zmuszone te kwoty bez prowizyi u siebie trzymać.

Przy tych korzyściach tém bardziéj spodziéwać się należy, że rzeczone asygnaty kasowe staną się ulubionym środkiem pieniężnego obiegu, ileże w przeciwnym razie ministeryum finansów byłoby zmuszone pokryć swoje potrzeby na innéj drodze połączonéj z ofiarami tak każdego pojedyńczego jak i całego narodu.

Czynności sejmu, dnia 31. sierpnia. Po dosyć burżliwych naradach, uchwalił sejm następujące postanowienia względem stosunków włościańskich, według wniosku ogółowego jaki przedstawił deputowany Lasser:

1) Znosi się poddaństwo i patrymonialny stosunek ze wszystkiémi, te stosunki regulującemi ustawami.

2) Grunt i ziemię należy od ciężaru uwolnić, i wszelka różnica między dominikalnemi i rustykalnemi gruntami jest zniesiona.

3) Wszelkie z poddańczych stosunków wypływające, do poddańczych gruntów przywiązane ciężary, powinności służbowe, i daniny każdego rodzaju, równie jak i wszystkie z prawa zwierzchnictwa wypływające, w naturaliach, pańszczyźnie lub pieniądzach uiszczane powinności, zostają odtąd zniesione.

4) Za niektóre z tych zniesionych ciężarów ma być dane wynagrodzenie, za drugie zaś nie. (Te 4 punkta zamieniono w uchwałę przez powstanie z swoich miejsc ogromnéj większości.)

5) Za prawa i należytości wynikające z osobistego poddańczego związku ze stosunku patrymonialnego, z zwierzchniczego prawa juryzdykcyi i włości, nie można żądać żadnego wynagrodzenia, i wypływające z tąd ciężary mają ustać. (Przyjęto 174 głosami przeciw 144 imienném glosowaniem.)

6) Za takowe powinności pańszczyźniane, daniny w naturaliach i pieniądzach, z których się posiadacz gruntu dziedzicowi i tym podobnym miał uiszczać, należy jak najspieszniéj **s ł u s z n e** wynagrodzenie ułożyć.

7) Prawo wrębu i pasienia, równie jak i prawa służebne między zwierzchnością a dotychczasowemi jéj poddanymi są **z a s p ł a c e n i e m**, zwierzchnicze prawo zbiérania kwiatów i pasienia bydła, równie jak pasienie bydła na ugorach i ścierniskach są **b e z p ł a t n i e** zniesione (6 i 7 **p r z y j ę t o p o w s t a n i e m.**)

8) Komisya złożona z deputowanych wszystkich prowincyi ma wypracować, i sejmowi przedłożyć wniosek do ustawy: aż **p o t ą d j e d n o g ł o ś n i e p r z y j ę t o**), który ma zawiérać te postanowienia:

a) o płatném zniesieniu wzajemnych danin i powinności, opartych na emfiteutycznych lub jakichbądź względem podziału własności zawartych ugodach.

b) o zniesieniu owych ciężarów gruntowych, które może w §. 3. nie są wymienione;

c) o sposobie zniesienia lub regulowania w §. 7. praw wymienionych;

d) o rozmiarze i wysokości mającego być danem wynagrodzenia i o funduszu mającym się utworzyć z zasiłków przynależnych prowincyi, z którego tylko ciężary tyczące się téj prowincyi za pośrednictwem państwa wynagrodzić należy, a

e) o kwestyi, czy za mające się znieść według §§. 2. i 3. i według §. 86., jednak w §§. 5. i 6. niewymienione daniny i powinności należy dać wynagrodzenie i jakie.

Wyjąwszy punkt e) który wywołaniem po imieniu przyjęto większością 224 głosów przeciw 125, przeszły wszystkie inne części tego § prawie jednogłośnie.

Poczém nastąpiło głosowanie nad poprawką Kudlicha w jéj ostatnim składzie. Gdy jednak rezultat całego wotowania, acz obliczeniem zatwierdzony — znowu uznano za nieważny — więc dopiéro następne posiedzenie rozstrzygnie stanowczo.

Dziennik urzędowy z 31. sierpnia, zawiéra odpowiedź ministra Wessenberg na założony protest dworu papiezkiego względem wkroczenia wójsk

austryackich do Legacyi. Odwołuje się w nocie swéj do konferencyi odbytych w Rovigno między marszałkiem Welden a pełnomocnikami papiézkimi, dodając w załączeniu oświadczenie samego marszałka Welden, z czego dokładnie powody i usprawiedliwienie wkroczenia się okazują. — Oświadczenie zaś marszałka Welden zawiéra w treści następującą osnowę: »Widząc całe pułki wójsk papiézkich w szeregach nieprzyjacielskich, a nie mogąc przyjąć, iż Monarcha państwa papiézkiego nieprzyjaźnych przeciw Cesarskiemu domowi kroków dozwolił, wnosił ztąd, że powaga Papiéża upadła, a rząd pozbawionym jest środków do zachowywania praw internacyonalnych. Dla tego też i nie wzywał papiézkiego rządu, ażeby go w obec ludu jeszcze więcéj nie kompromitować, lecz odezwę swą zwrócił do tych przewódźców, którzy nieład i niepokój rozsiewali. Dowodem zresztą jego szacunku dla państwa papiézkiego jest jego konwencya z legatem Bonońskim, któréj osnowa i tok cały tchnie zgodą i pokojem wzajemnym.

* Według ostatnich wiadomości z Włoch (Gaz. Wied. d. 1. Września) hufce Garibaldego naciśnione pochodem F. M. d'Aspre do granicy Szwajcarskiéj rozprzęgły się i znaczna część z nich pojmaną została. Przyczynili się do tego i sami Piemontanie, którzy w bandach Garibaldego upatrują najsroższych nieprzyjaciół swoich, ponieważ ogłaszają króla Sardynii zdrajcą, i z pod prawa rugują. — Sam Marszałek Radetzki prowadzi i załatwia teraz obok czynności wojennych i dyplomatycznych, jeszcze i całą administracyę cywilną. Zamiarem jego głównym jest sprościć administracyę i poczynić wszelkie ułatwienia, jakich się od dawna lud włoski dopraszał. Gdzie dawniéj stały trzy bióra administracyjne, dziś tylko jedno zaprowadził. Niższych i zdatnych urzędników podsuwa, a na powrót nieobecnych nie czeka. Z tąd też miasta nabierają zaufania, i Marszałek zaczyna jakoweś nabiérać popularności.

Gazzeta di Milano z dnia 18. sierpnia zamieściła następujące obwieszczenie: Jego Excelencya Feldmarszałek Radetzki rozkazał zebrać i oszacować wszystkie przez wojska nieprzyjacielskie w dniu 4. i 5. sierpnia ogniem wywołane szkody zewnątrz miasta Medyolanu. W tym celu polecił utworzenie właściwéj komisyi, która wezwawszy poszkodowanych, powyższe zniszczenia spisze i oszacuje. Wyższy urzędnik medyolańskiéj prowincyonalnéj delegacyi przewodniczyć będzie téj komisyi składającéj się z jednego członka kongregacyi municypalnéj, z jednego deputowanego gminy Corpi Santi i dwóch znawców, z których jeden mianowanym będzie z c. k. dyrekcyi budownictwa, drugi zaś z c. k. dyrekcyi centralnéj buchalteryi. Wykonanie tego rozporządzenia polecono c. k. prowincyonalnéj delegacyi Medyolanu.

Medyolan. 18. sierpnia 1848 roku.

C. k. Jenerał Intendent Armii.

Pachta.

Zapowiedziane już tylekroć bliskie odejście floty Sardyńskiéj potąd się jeszcze nie ziściło. Ostatnie doniesienie w Llojdzie austryackim z 30. sierpnia mówi: »Nasz tajemniczy Admirał Albini jeszcze nie odegrał swéj roli; i znalazł nowe pozory uchylić rozkazy sobie przesłane. Wczoraj wieczór otrzymał wyraźny rozkaz turyńskiego ministeryum, ażeby zabrawszy wojska piemontskie odjechał w zatokę de Spezia. Albini na to: komendant wojsk della Marmora nie chce słuchać, bo niéma osobistego do siebie wezwania ministeryalnego.

Fiuma. 29. sierpnia. Kroaci przésłali urzędowe wezwanie Banalnéj komisyi swojéj do gubernatora miasta i obwodu Fiumy hr. Erdödy, domagając się wydania miasta tego i obwodu, a ustąpienia Węgrów. Konzulowie zatém zagraniczni przesłali do gubernatora notę z zapytaniém, jakie jest jego postanowienie w téj mierze, i czyli na przypadek gwałtów jest w stanie zabespieczyć własność i osobę ludności przed napadem Kroatów.

Odpowiédź Gubernatora wyrażając protestacyę przeciw wszelkim domaganiom Kroatów, do których Fiuma nigdy nie należała, dodaje wreszcie: »a co do środków obrony moi panowie z żalem wyznać muszę, że oprócz téj niedołężnéj załogi, i gwardyi narodowéj nie mam żadnéj innéj siły naprzeciw złoczyńcom.

Hyszpania.

Korespondent do gazety Berlińskiéj z d. 22. sierpnia przytacza ciekawe osobliwości z Madrytu, z których powziąść można wyobrażenie dzisiéjszego składu domowego w Hyszpanii. Między innémi mówi: Rząd zaprowadził roku zeszłego straż bespieczeństwa (Rondo de capa) z ludzi jak twierdzą bez czści i wiary i wysłużonych zbrodniarzy, a z szczególniéjszém poleceniém czuwania nad bespieczeństwem księcia Valencia To polecenie przejęło ich zuchwalstwem, i pod pozorem porządku grabili i więzili najspokojniéjszych obywateli; a co gorsza, pogróżką wyciskali okupy i na niewinnych mieszkańcach. Przyszło nareszcie przedwczoraj do krwawego sporu między nimi a żandarmami, tak iż Jenerał-Dyrektor policyi zwoławszy całą Rondo de capa, kazał ich otoczyć wojskiem liniowém, niebespieczniéjszych uwięzić, a resztę rozbroić. Teraz ciekawi oczekują, jak to widzieć zechce minister prezydent, któremu tym sposobem przyboczną straż zniesiono.

Wczoraj zaś drugi przypadek należący do roczników ulubionéj walki byczéj w Madrycie.

Wczorajsze wystąpienie byków w arenie nie dopisując wyobrażeniu znawców i publiczności, wywołało skargi i obelgi dla hr. Vistahermosa prezydującemu z urzędu swego jako Gefe politico téj walce. Hr. Vistahermosa przywołał zatém przedsiębiorcę tych igrzysk, kazał ośmiu żandarmom prowadzić go przez arenę i stawić pod pal na hańbę i pośmiewisko hojnéj w złorzeczenia publiczności. Lecz co wczoraj było dla przedsiębiercy, dziś tém uraczają samego Gefe politico, bo się dowiedziano, że przed kilku dniami hr. Vistahermosa pogroził tamtemu gniewem swoim. Więc na sprawiedliwość z gniewu podpisuje wyrok urągowisko.

Anglia.

Londyn, 24. sierpnia. Korespondent niemiecki do G. Berl. Chociaż Anglia szczęśliwie uniknęła gwałtownych burz, jakie w wielu częściach stałego lądu zachowają teraźniéjszy rok w przykrym wspomnieniu, i chociaż tutaj politycznéj katastrofy obawiać się nie można, jednak przyznać musiémy, że stan publicznych stosunków rzadko kiedy przedstawiał posępniéjszy i niepewniéjszy widok, jak teraz. Ani wątpić, że Anglia będzie musiała przez wiele miesięcy ponosić wielkie ofiary i wielkie pokonywać trudności. Te klęski powiększyły się znacznie przez niepomyślną porę roku, która nadzwyczaj była zimną i słotną. Zbiory we wszystkich częściach kraju nie dopisały, zżęte zboże stoi w mokrych półkopkach, mało tylko zwieziono, i to w średnim gatunku. Ziemniaki zgniły zupełnie tak tu, jak i w Irlandyi, podobnież i bób ucierpiał. Krótko mówiąc, już nie podpada żadnéj wątpliwości, że zbiory nędznie wypadną, i że się okaże potrzeba znacznego dowozu z zagranicy, a wskutek tego nastąpi znaczny odpływ pieniędzy, a to w czasie, gdy cały inny handel ustał; ztąd można przewidywać, że w jesieni 1849 nastąpi zapewne drugie przesilenie handlu i zada nowy cios dalszemu rozwojowi pomyślności krajowéj. Ten ucisk, który się daje czuć we wszystkich klasach społeczeństwa, jest prawdziwą przyczyną politycznéj agitacyi, którą teraz między niższemi stanami postrzegamy. Na średni stan wywiera przeciwny skutek, gdyż obudza w nim większą odwagę do bronienia swéj własności, i większy wstręt przeciw wszelkiemu nowatorstwu, tak, że nieprzyjaciele porządku spadają na stopień nikczemnych spiskowych. Wszelako niektórzy z tych ludzi zdolni są dopuścić się bardzo rozpaczających czynności i zostają w związku z czerwonymi republikanami Francyi, którzy arystokratyczne instytucye angielskie uważają za największych i najsilniejszych wrogów swoich. Przyaresztowana wczoraj przez Londyńską policyę banda, była od stóp do głów uzbrojona, i miała zamiar poprzecinać rury, które do ogniowych kotlin wielkiéj części Londynu city wodę prowadzą, a potém na kilku punktach podpalić stolicę. Łupieztwo było ich jawnym i jak się zdaje jedynym celem, i dla tego zwyczajnemu prawu ulegną. W północnéj Anglii także anarchiczne towarzystwa nie są osobliwością, aczkolwiek się na najnikczemniéjszą i najnędzniéjszą część ludności ograniczają. Ale jasną jést rzeczą, że przy niepomyślnym handlu i skąpém pożywieniu wzmogłaby się strasznie zgraja tych nieukontentowanych.

W Irlandyi stan rzeczy jest jeszcze daleko przykrzéjszy i niebespieczniéjszy. Zbrojna władza przytłumiła powstanie, ale w południowéj stronie masa ludu nie sprzyja stanowczo tak rządowi, jako téż angielskiemu związkowi w ogóle. Sprawców powstania pojmano, ale trudno, a może nawet niepodobna będzie przekonać ich o jaką zbrodnię przez przysięgłych, którzy w duchu przedsięwzięcie ich pochwalają lub téż zaciekłéj zemsty ludu się obawiają. Rząd wystąpił wszędzie z swemi rozporządzeniami poniewczasie, i gdy był zmuszony znieść akt habeas-corpus, powinien się był postarać o spieszniéjsze i skuteczniéjsze osądzenie jawnych zbrodniarzy.

Głód w Irlandyi będzie straszny. Lud tamtéjszy nienauczony doświadczeniem roku 1846, obrał sobie za jedyną żywność ziemniaki, a te znowu zupełnie zgniły. Niepodobna, aby Anglia dała znowu całéj ludności ośmią lub dziesięciu milionami funtów str. wsparcie. Ale wynikłość z tego będzie straszna. Podatki dla ubogich chłonią już całą wartość gruntową, krocie Irlandzkich ubogich zapełniają już szkockie i angielskie dyecezye, wielu z nich wywędruje z kraju, ale jeszcze więcéj umrze, i podczas gdy tę straszną katastrofę przewidujemy, przecież żadna ludzka moc jéj nie odwróci.

Londyn, 26. sierpnia. Amerykański okręt Ocean-Monarch mający na swym pokładzie 360 wychodźców, zaraz po wyjściu swojém przedwczoraj z Mersey zgorzał, przyczém około 100 osób zginęło. Przyczyną pożaru miała być nieostrożność jednego z podróżnych, który biorąc wentilator za komin rozpalił w nim ogień. Brazylijska fregata odbywająca przejażdżkę z książętami Joinville i Aumale wiele się przyczyniła do uratowania pozostałych podróżnych.

Francya.

Paryż. Na posiedzeniu w dniu 29. sierpnia odczytano plan konstytucyi. Najgłówniéjsze uczynione poprawki są następujące: Nowy wstęp zawiéra tylko ośm artykułów i zastępuje poprzedni wstęp noszący tytuł: »Objaśnienia praw i obowią-

zków« jako też oddział 1. względem wszechwładztwa ludu. Konstytucya przyobiecuje w imieniu rzeczypospolitéj stosowniéjsze rozdzielenie ciężarów i korzyści pomiędzy wszystkich obywateli, jako też opiekę dla ich osób, familii, wyznań, własności i zarobkowania. Również przyrżeka nieodzowną dla wszystkich ludzi naukę i robotę z pomocniczych źródeł państwa. W końcu oświadcza, że rzeczpospolita będzie zawsze obce narodowości szanować i nigdy wojny zaborczéj prowadzić, ani też walczyć przeciwko wolności innych narodów. Rozdział VIII początkowego planu nazwany: Gwarancya praw,« teraz zaś pod napisem: »Konstytucyą zabezpieczone prawa obywateli,« stanowi rozdział drugi. W rozdziale tym zatrzymano prawie wszystkie poprzednie artykuły z wyjątkiem odnoszących się do gwarancyi praw na pracę, których myśl zmieniono w ten sposób, że konstytucya ma tylko zabespieczać wolność pracy i przemysłu i sprzyjać ich rozwijaniu się. Pomoc kraju przyrzeka starcom, kobiétom i dzieciom. Insze rozdziały poprzedniego planu konstytucyi zatrzymano z mało ważnemi poprawkami. Komisya w końcu postanowiła, że naród, jak tylko przyjmie konstytucyę, co ma się odbyć potrojuém odczytaniem, przystąpi niezwłocznie do wyboru prezydenta Rzeczypospolitéj i do obrad potrzebnych organicznych praw uzupełniających konstytucyę. Dzień zaczęcia obrad nad planem konstytucyi ma być jutro postanowionym.

Paryż. 28. sierpnia. Dziennik Messager donosi: Panowie Louis Blanc i Causidiére mieli być zaraz w zgromadzeniu narodowém przyaresztowani, lecz jenerał Cavaignac powodowany świętością miejsca, niechciał, by tém przyaresztowaniem skalić przybytek ciała prawodawczego. Wydano więc rozkaz przytrzymania ich we własnych mieszkaniach, lecz do których powyżsi panowie opuściwszy zgromadzenie niepowrócili więcéj.

Louis Blanc udał się ku północnéj kolei, Caussidiére ma się jeszcze ukrywać w Paryżu. Przy końcu posiedzenia w dniu 26. p. m. obadwaj otoczeni byli członkami klubu gór, zamierzającymi stawić opór, jeżeliby ajenci władzy wykonawczéj przystąpić chcieli do przyaresztowania ich ulubieńców.

Messager de Gand zaś donosi: »Przedwczoraj po południu przyaresztowano w Gant pana Louis Blanc. Ajent policyi, któremu był wskazanym zapytał go o nazwizko i stan. Wezwaniu temu zadosyć czyniąc, objawił Louis Blanc swoje nazwisko nadmieniając, że niema przy sobie żadnych legitymacyjnych papiérów. Poczém sierżant policyi poprowadził go do bióra komisarza, gdzie przesłuchanym został. W wywodzie słownym oświadczył, że uznanym będąc przez zgromadzenie narodowe w sobotę rano winnym a tém samém mając być pociągniętym do odpowiedzialności sądowéj, opuścił zgromadzenie i udał się do jednego z przyjaciół, by wydać protest przeciwko zapadłemu nań postanowieniu, i uwiadomić publiczność, że dla uniknienia kilkomiesięcznego śledczego aresztu wydala się z Francyi. Daléj zeznał, że opuściwszy Paryż w sobotę wieczór, przybył ostatnim pociągiem w niedzielę rano do Lille, z kąd udał się do Gent. Ponieważ p. Louis Blanc niemógł żadnemi papiérami udowodnić rzeczywistości swego zeznania, odprowadzonym został aż do dalszego postanowienia wyższéj władzy do miejskiego więzienia. Z kąd protestował przeciwko swemu przytrzymaniu oświadczając, że był w chęci niezwłocznego udania się przez Ostende do Anglii. Jak słychać wielu adwokatów ofiarowało mu swoje usługi. »Indépendence podobnym sposobem opisuje przyaresztowanie p. Louis Blanc, lecz dodaje, że jak tylko się rząd belgijski dowiedział o jego przytrzymaniu, natychmias rozkazał przywrócić mu wolność.

Paryż. 25. sierpnia. Wielka surowość, z jaką postępuje teraźniejszy rząd przeciw dziennikom, jest bardzo dziwną ze strony takiego człowieka jak Cavaignac, który we wszystkich innych punktach swéj administracyi, równie jak i w nader ważnych swych mowach tak stanowcze, prawdziwie dyplomatyczne okazał umiarkowanie Że ta surowość dotknęła także najdawniejszy dziennik Francyi Gazette de France, mniéj nas to dziwi, bo gdy legitymiści dość śmiało występują z swemi uroszczeniami, niemógł rząd organu téj partyi, który bardzo wyzywającą mową wypowiedział porządkowi wojnę, wyjąć z pod téj surowości, któréj przed kilką dniami dzienniki innych partyi uległy. Ale że Cavaignac uznał niedostatecznémi wotowane niedawno ustawy dla dziennikarzy, i zmuszony był, na mocy stanu oblężenia użyć poruczonéj mu nadzwyczajnéj władzy, i zakazać dzienniki zamiast wydania im procesu, to postępowanie ze strony męża sprzyjającego szczérze instytucyom republikańskim jest ważnym faktem, z którego możemy wyprowadzić ten wniosek, że rząd jeszcze wcale nie jest pewny moralnéj podpory kraju, i że w prowizorycznym stanie swoim, przy ciągłych zaczepkach, na jakie namiętność, przesąd, zawiść, niewiadomość i nędza rzeczpospolitę wystawiają, że rząd mówimy, w nader przykrém swem położeniu zamyśla przedewszystkiem usunąć wszelką przeszkodę, któraby spokój i porządek, a z niemi egzystencyę rzeczypospolitéj na niebezpieczeństwo narazić mogła, że teraźniejszy przewodźca Francyi spodziewa się na téj drodze uzyskać dla republikańskiéj sprawy obszerniejsze i równiejsze pole, na którém przyszły pre-

zydent za pomocą konstytucyi bezpieczniéj i swobodniéj będzie mógł postępować.

Poczta paryzka z dnia 27. sierpnia. Na przedstawienie prokuratora rzeczypospolitéj rozporządzoném zostało sądowe poszukiwanie przeciwko założycieli nowego klubu w ulicy St. Mary zwanego »klubem zbrojnego człowieka« Założyciele powyższego klubu są obwinieni o przekroczenie ustaw klubu i podburzanie do nienawiści i pogardy rządu rzeczypospolitéj. Weneccy posłannicy mają jutro odjechać z powrotem do swego kraju. Posłannictwo ich uważają za bezkorzystne. W miesiącu maju panowała na wyspach towarzyskich zupełna spokojność. Królowa Pomare otworzyła w marcu seym konstytujący i oznajmiła zawarcie pokoju z Francyą. Pan Thiers wyda w krótce dzieło pod tytułem »De la propriéte.« — Pan Montalivet pełnomocnik króla Filipa miał z ministrem spraw wewnętrznych i finansów konferencyę w celu porozumienia się względem otrzymania dla detronizowanego króla i jego familii wsparcia opierającego się na dochodach ich dóbr prywatnych.

Szwajcarya.

Związkowa gazeta donosi, że nietylko przy St. Louis ale i przy Genf, wszystkich wychodźców lombardzkich niemogących udowodnić sposobów swego utrzymania, nazad zwracają, a tém samém wzbroniono im wejść do Francyi. Wszyscy merowie na granicy otrzymali podobny rozkaz od ministerstwa. Ci tylko z wychodźców, którzy mieli paszporta podpisane i wskazaną drogę na Verieses przez konsula francuskiego w Bernie, zdaje się, że niedoznali żadnéj trudności w przejściu granicy francuskiéj.

Włochy.

Z nad granic Szwajcarskich pisze Zürcher Bote 16. sierpnia. Dziś opuścili Włosi stanowisko Stelvio, a nasi zajęli ich posterunki. — Nieprzyjaciel w liczbie około 2000 liniowego wojska różnego doboru ustąpił z artylleryą, bronią i pakunkiem do St. Marya w Szwajcaryi, i ruszył ku Piemontowi pod eskortą Szwajcarów. Ochotnicy zaś rozpierzchli się górami.

Swajcarzy zamknęli granicę ku Taufers w chwalebnym jak oświadczyli zamiarze, ażeby zasłonić uchodzących Włochów przed pogonią naszą.

Późniejsze doniesienia z 18. b. m. okazują, że powstańcy ustępując z Stelvio opuścili nieco z rynsztunku i 50 skrzyń z amunicyą; a liczba ich według rachuby na miejscu wynosiła 4 do 5000. — Stanowisko ich było niesłychanie obwarowane, a wąwóz opatrzony wcale nie do zdobycia; wszystko zresztą w tak zadziwiający sposób urządzoném, że teraz ludzie dla ciekawości chodzą opatrywać te lekkomyślne lub próżne zabiegi.

Wenecya. 23. sierpnia. Położenie Wenecyi według doniesień z Tryestu codzień opłakańsze. Mimo pogłoski, jaką osłania się gazeta di Venezia po dzień 20. b. m. przebijają się pogróżki ludu coraz natrętniejsze, i niespokojność, któréj czcze obietnice starszyzny ukołysać nie są w stanie. — Moralnie Wenecya już jest zdobyta dla Austryi, a piérwsza bomba na placu St. Marka wywoła i dobrowolne podanie się całego miasta. Neapolitańscy i Rzymscy oficerowie formują otwartą opozycyę rządowi, im wtórują Nobili i właściciele dóbr jakowychś, których zniechęcają przymusowe daniny w złocie, śrebrze i kosztownościach. Wprawdzie liczba mieszkańców poświęciłaby chętnie majątki, ale przekonanie, iż wszelkie ofiary nie zaklną losu upadku, oziębia i najgorliwszych. — Manina przyszłość między życiem a śmiercią; z patryotyzmu występuje tyranem, i dla własnego bezpieczeństwa, i także dla pokonania gwałtem tych przeszkód, których po bożemu nie można usunąć. Załoga miasta ma wynosić 10.000 ludzi.

Florencya. 21. sierpnia. Po długich nakoniec niepokojach pisze powsz. gaz. utworzono stanowcze ministeryum; a Samminiateli ogłosił na ostatnim posiedzeniu w izbie deputowanych zasady, na których ministerium odtąd polegać będzie. — Główniejsze myśli powodne mowy jego były następujęce: Obecna chwila jest dla Włoch uroczą. Przygody nasze w Lombardyi przerwały wojnę, a przywiedą ku pokojowi; lecz Toskania nie pozostanie w nieczynnym stanie przypatrując się rozwojowi losów Italii, owszem wystąpi z prawami i powagą, jakiéj jest pewną dla swéj wytrwałości i oględnéj polityki przy dzisiejszém położeniu Europy. Rząd zaopatrzy się w potrzeby wojenne na przypadek wojny, a przytém przychylać się będzie do pokoju na sasadach niepodległości Włoch, a utrzymaniu narodowości. Torem dla nas jest konstytucyjna monarchya, stateczna w postępie z czasem, a pod opieką włoskiéj ligi, ku ochronie i twierdzy niezgasłych praw narodów i swobód ludu.« Wszystko to dodaje korespondent, piękne słowa; nasluchaliśmy się ich nie miara dawniéj, dlatego ludowi obmierzły, pragnie czynu, chce dowodów w rzeczy nie w słowie. Jeżeliż chce zatém ministeryum zaufania, niech wystąpi sprawami.

Messyna. 12. sierpnia. Wszyscy uzbrajają się tu do odparcia przyszłéj zaczepki Króla Ferdynanda: na wielu miejscach wzniesiono mocne barykady, zatarasowano i obsadzono mocno wszytkie ku morzu wychody i po całéj wyspie rozpisano powszechne uzbrojenie. Gotujemy się

do krwawéj walki. Jednakże na niektórych miejscach, jak np. w Noto, Aci, Syrakuzie nie nadaremnie rozdają królewskie pieniądze dla wzniecienia małych kontrrewolucyi. Każdego dnia odpowiadają nasze baterye na strzały z twierdzy, a kule i kartacze zadają nieustannie klęskę naszemu majątkowi. Zresztą w Messynie nie byliśmy nieczynni, silny będziemy stawić opór wylądującéj armii nieprzyjacielskiéj Na szesnastu punktach wznieśliśmy baterye, przedpiersia i t. d. o 140 działach. Na przeciwko nas koncentruje Ferdynand swoję armię w Reggio. Długie niepokoje zrządziły niezmierną nędzę, któréj końca niejeden czeka z upragnieniem. Przerwany jest wszelki handel z stałym lądem, i tylko grzeczności zawijających tu okrętami Francuzów zawdzięczamy przesyłanie naszych listów przez Francyę. — Dopisek. Właśnie udziela nam komendant francuskiego okrętu wiadomość, że Król Ferdynand znowu na kilka dni odłożył wyprawę przeciw Messynie i Palermo, Francuzi obchodzą się mile i uprzejmie z każdym, i zapewnili przytułek na swych okrętach wszystkim żyjącym w Messynie familiom niemieckim.

Niemce.

Frankfurt. 25. sierpnia. Z porządku dziennego minister finansów w odpowiedzi na interpelacyę względem stanu kasy państwa zdał następujące objaśnienie. Stan kasy państwa przy odbiorze przez ministerstwo państwa na dniu 20. sierpnia wynosił 2,881,000 złr., z których większa część złożoną jest u Rothschildów za 3%. Taxy z indygenatów pojedyńczych państw czynią zaległości 735,000 złr. Dla Ulmu i Rastatt wydano 18,600,000 złr. z których 10,500,000 złr. dla Ulmu a 8,100,000 złr. dla Rastatt. Względem potrzeb kasy państwa i środków pokrycia na przyszłe cztéry miesiące w krótce przedłożoném będzie zgromadzeniu sprawozdanie. Pomimo że utrzymanie zgromadzenia i władzy centralnéj jest dość kosztowne, jednakowoż w porównaniu z dawnymi wydatkami związku niebędzie tyle uciążliwe, szczególniéj przy zaprowadzonéj oszczędności w pojedyńczych państwach.

Hamburg. 22. sierpnia. Polityczna czynność wszystkich partyi wzmaga się od dnia do dnia, już się utworzyło nowe polityczne towarzystwo, pod nazwą: Towarzystwo patryotyczne, którego zamiarem będzie występować naprzeciw radykalnym dążnościom.

Program tego towarzystwa brzmi: »Powszechnym programem patryotycznego towarzystwa popieranie uzasadnionéj na prawym porządku wolności. Towarzystwo chce bronić téj wolności i dalszego jéj rozwoju tak przeciw reakcyjnym, jak przeciw anarchicznym usiłowaniom. Towarzystwo dążyć będzie do wzmocnienia politycznego sposobu myślenia, do obudzenia większego udziału swych spółobywateli w publicznych sprawach swego rodzinnego miasta i całéj niemieckiéj ojczyzny. Towarzystwo uznaje za rzecz potrzebną, niezawisłe, konstytujące, na prawnéj drodze sprowadzone zgromadzenie do ułożenia nowéj dla Hamburskiego państwa konstytucyi. Towarzystwo oświadcza się za konstytucyą nadającą wszystkim religijnym partyom jednakowe polityczne i obywatelskie upoważnienia, a to na prawdziwie narodowéj zasadzie, ale także z gwarancyami dla mocnego i silnego rządu« Na ten program i tok czynności podpisało się dziś natychmiast około 200 osób, a w 48 godzin było już 700 członków podpisanych.

Księstwa Naddunajskie.

Gazeta Wiédeńska z 31. sierpnia przytacza drugi list Sulejman Baszy do Wołochów, względem ustalenia namiestnictwa książęcego (lieutenance princiere) w miejsce rządu prowizorycznego, z wezwaniem oraz do wyraźnego poddania się téj władzy prawomocnéj; inaczéj, dodaje w w liście: »uważać będę każdego, kto odmawia posłuszeństwa swego temu namiestnictwu lub niepokój sieje, jako buntownika i rokoszana przeciw Jego Ces. Mości pana mego, i wystawię go na całą surowość prawa. Oprócz tego wymagam, by wszyscy popowracali do siedzib i domów swoich, których strach lub obawa za granicę wygnały, i w przekonaniu sprawiedliwości i łaski Monarchy spokojnie osiadali pewni wolności i powagi osobistéj, a z wdzięcznością ku wielkiemu Monarsze. Zresztą z przyjemnością dodaję. iż na życzenie ludu wołoskiego wkrótce sam z świtą moją stolicę odwidzę.«

Giurgero $^{4}/_{16}$. sierpnia 1848.

(Podpis.) Sulejman Basza.

Rzecz domowa.

Lwów. 6. września. Zapowiedziane na dniu 7. września r. b. wybory przysięgłych sędziów w sprawach prasy, obwieszczeniem magistratualném z dnia 20. sierpnia, odroczone zostały dla dokładniejszego porozumienia się względem wyborów na dzień 21. września. Liczba przysięgłych oznaczona jest na 600, a miasto w tym względzie podzielone na 6 okręgów, z których każdy po 100 przysięgłych obiéra.

Piérwsza, druga, trzecia i czwarta część miasta stanowi każda dla siebie jeden okręg, a obwód wnętrza miasta zaś sam dwa okręgi, mianowicie piérwszy od liczby domu 1 do 156, tudzież od l. 200 do 248, drugi od l. 157 do 199, tudzież od 249 do 374.

Na dzień więc 21. września r. b. godzinę 10. rano wezwanym zastaje każdy obywatel państwa austryackiego osiadły w mieście, bez względu na wyznanie religijne, a który będąc niezawisły liczy lat 24, i w zupełném używaniu praw cywilnych zostaje, ażeby osobiście się zgłosił do komisyi okręgu swego, i podał imiennie stu obywateli na przysięgłych, lub na pismie lub ustnie do protokołu podyktował.

Miejsca zaś, w których komisya zasiada, wyznaczone są: gmach Ossolińskich na piérwszą część miasta; dóm Breuera l. 211 2/4 dla drugiéj; dla trzeciéj ogród Hessa l. 366 3/4, a dla czwartéj części Strzelnica. Okręgom zaś wnętrza miasta przeznaczona jest Sala ratuszna.

Dla ułatwienia wyborów przedłożony będzie przy komisyi wyborcom spis obieralnych do przejźrzenia, lecz każdemu pozostaje wolnym polubowny obiór z tém zastrzeżeniem, że duchowni wszelkiego wyznania i urzędnicy stosownie do rozporządzenia prowizorycznego §. 46, przysięgłymi obrani być nie mogą.

Obranych większością głosów poda magistrat do publicznéj wiadomości.

Wiadomości handlowe.

Z Ołomuńca 30. sierpnia. W tym tygodniu przypędzono na nasz targ 1014 sztuk wołów w 9 partyach, a częściowo 396, więc razem 1310 sztuk. Z téj liczby sprzedano 178 sztuk do Pragi, 187 do Berna i 160 do Austryi; 200 sztuk zostało na miejscu niesprzedanych a to znów w skutek wysokich cen; kosztowała bowiem para najlepszych wołów szacowana na 9 $\frac{1}{2}$ cetnarów, 325 do 375 złr., a za parę mniéj dołożonych, mającą $7\frac{1}{2}$ cetnarów na wagę, płacono 108 złr. 45 kr. do 216 złr. w. w. — Przed targiem nic się nie sprzedało.

Przegląd tygodniowy
stanu galicyjskiéj kasy oszczędności
z dniem 1. września 1848.

Stan wkładek pieniężnych z końcem zeszłego tygodnia (dnia 25 sierpnia 1848)			zr. 1.598.669	kr. 4
W przeciągu tygodnia wypłacono 92 stronom	zr. 14,289	kr. 52		
- - włożyło 102 stron	- 7535	- 11		
a zatém ubyło			6754	41
Stan wkładek pieniężnych z dniem dzisiejszym			1.591.914	23

Na to ma Zakład na dniu dzisiejszym:	zr.	kr.
a) na hypotekach	1.570.813	39
b) w zastawach na srebra i t. d.	13.825	—
c) w gotowiźnie	90.952	38
razem	1.675.591	17
Potrąciwszy powyższą należytość stronom	1.591.914	23
okazuje się przewyżka w sumie	83,676	54

w którąto sumę wchodzi: Prowizya od 1. lipca r. 1848 stronom się należąca, tudzież prowizya z pożyczek na hypoteki wpływająca, fundusz własny Zakładu, koszta utrzymania i zysk.

We Lwowie dnia 1. września 1848.

Od Dyrekcyi galicyjskiéj kasy oszczędności.

Michał Gnoiński, Zastępca Naddyrektora.

S. Krawczykiewicz, Dyrektor.

Główny Redaktor M. Szreniawa Sartyni.